

Практична робота 6

ТЕМА: «Вивчення особливостей життя та живлення тваринного світу (без гексапод)»

Мета роботи: Засвоїти знання щодо особливостей життя та живлення тваринного світу.

Матеріали та обладнання: підручники, електронні інформаційні ресурси, довідники.

ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

1. Фітозоологія

На сучасному етапі вивчено надзвичайно багато зоологічних видів, які в трофічному відношенні мають відношення до флористичних біоценозів або їх консументного та редуцентного розмаїття, що вивчає фітозоологія.

Фітозоологія – це вчення про закони контролю зоологічного (фауністичного) розмаїття, що в своєму розвитку прямо або опосередковано мають відношення до природних та культурних фітоценозів екосистем.

Як і інші біологічні науки фітозоологія та її структурні підрозділи розподіляють на теоретичну та прикладні складові.

До біологічного напрямку зоологія в широкому розумінні відноситься і така величезна у видовому та трофічному відношенні група організмів як надклас гексапода або шестиногі (вивчає гексаподологія), куди в свою чергу входять ентогнати (вивчає ентогнатологія) та комахи (вивчає ентомологія).

Саме тому, враховуючи такі особливості, логічним при трофічній спеціалізації до рослин, ці групи організмів фауни всебічно вивчати та обґрунтовувати окремо під назвою власне фітозоологія (без гексапод) та фітогексаподологія., що є актуальним в науковому та особливо навчальному процесі.

Серед економічно збиткового (шкідливого) та прибуткового (корисного) біорізноманіття фітозоології особливої уваги заслуговують обґрунтування та поглибленого вивчення наступних її навчально-наукових напрямків та їх структурних підрозділів.

1. Основні складові фітозоології

2.1. Фітонематологія (Фітогельмінтологія)

Фітонематологія – вчення про закони контролю нематод, які в своєму розвитку мають відношення до рослин.

В останні роки з метою теоретичного обґрунтування та поглиблення досліджень, цей напрям науки потребує розподілу на нематофітофагологію (гельмінтофітофагологію), нематозоофагологію та її складову нематоентомофагологію, нематодеструкторологію тощо.

Нематофітофагологія (гельмінтофітофагологія) – вчення про закони контролю нематод, які для свого розвитку живляться флористичним розмаїттям фітоценозів (фітопродуцентами).

Нематозоофагологія (гельмінтозоофагологія) – вчення про закони контролю нематод, які для свого розвитку живляться фауністичним розмаїттям екосистем (зоологічними видами).

Нематоентомофагологія (гельмінтоентомофагологія) – вчення про закони контролю нематод, які для свого розвитку живляться ентомологічним розмаїттям екосистем.

Нематодеструкторологія (гельмінтодеструкторологія) – вчення про закони контролю нематод, які для свого розвитку живляться відмерлим флористичним та фауністичним розмаїттям екосистем.

Ця група фітофагів потребує більш поглибленого обґрунтування щодо видового складу, особливостей біології та шкідливості, розмежування на менші наукові складові з відповідним введенням нових термінів та визначень, а також розробки ефективних заходів щодо їх контролю [22].

2.2. Фітоарахнідологія її Фітоакарологія

Фітоарахнідологія – це наука про павукоподібних, які прямо або опосередковано мають відношення до рослин. Серед цієї фауністичної групи найбільш поширеними і мають відношення до рослин є кліщі тобто види фітоакарології.

Фітоакарологія – це наука про закони контролю кліщів, які в своєму розвитку мають відношення до рослин. В останні роки з метою теоретичного обґрунтування та поглиблення досліджень цей напрям науки потребує розподілу на акарофітофагологію, акарозоофагологію та її складову акароентомофагологію та акародеструкторологію.

Акарофітофагологія – вчення про закони контролю кліщів, які для свого розвитку живляться флористичним розмаїттям фітоценозів (фітопродуцентами).

Акарозоофагологія – вчення про закони контролю кліщів, які для свого розвитку живляться фауністичним розмаїттям екосистем (зоологічними видами).

Акароентомофагологія – вчення про закони контролю кліщів, які для свого розвитку живляться ентомологічним розмаїттям екосистем.

Акародеструкторологія – вчення про закони контролю кліщів, які для свого розвитку живляться відмерлим флористичним та фауністичним розмаїттям екосистем.

Ця група фітофагів також потребує більш поглибленого обґрунтування щодо видового складу, особливостей біології та шкідливості, розмежування на менші наукові складові з відповідним введенням нових термінів та визначень, а також розробки ефективних заходів щодо їх контролю.

2.3. Фітоміріоподологія

Фітоміріоподологія – це наука про закони контролю багатоніжкових трахейнодихаючих членистоногих організмів, які в своєму розвитку мають пряме або опосередковане відношення до рослин.

Серед цих видів поширеними є представники диплопод або двопарноногих, а саме ківсяки. Роль багатоніжок, як фітофагів вивчена недостатньо.

2.4. Фітомолюскологія

Фітомолюскологія – це наука про закони контролю молюсків, які в своєму розвитку мають відношення до рослин. Види організмів фітомолюскології в агроєкосистемах зустрічаються у зволжених місцевостях, але всебічно слабо вивчені.

Таблиця 1

Основні групи тваринного світу та кількість їх видів

Групи організмів		Кількість видів
українська назва	латинська назва	
Хордові	Chordata	55 000
Голкошкірі	Echinodermata	5700
Членистоногі (всього)	Arthropoda	980 000
у т.ч. Комахи	Insecta	900000
Молюски	Mollusca	128 000
Черви кільчасті	Annelida	8700
Черви круглі (Нематоди)	Nematoda	10 000
Черви плоскі	Platyhelminthes	12700
Кишковопорожнинні	Cnidaria	10 000
Губки	Porifera	5000

ХІД РОБОТИ

Завдання: Засвоїти поняття:
1. Про науку фітозоологія.
2. Про основні складові фітозоології.

Контрольні питання

1. Фітозоологія як наука?
2. Надклас гексапода або шестиногі?
3. Фітонеманотологія як наука?
4. Нематофітофагологія (гельмінтофітофагологія)?
5. Фітоарахнідологія як наука?

Література:

Основна література

1. Вигера С. М., Ключевич М. М., Ковальчук Р. Л., Вигера А. С. Трофологія: вчення про живлення, їжу та їду : навч. посідник. – Київ : ЦП "Компринт", 2025. 250 с.
2. Вигера С. М. Трофологія. Київ : ЦП "Компринт", 2017. 125 с.
3. Вигера С. М., Ключевич М.М., Столяр С. Г. Трофологія. Посібник. Київ : ЦП "Компринт", 2022. 187 с.
4. Ключевич М.М., Вигера С.М., Можарівська І.А., Чумак П.Я. Перспективи досліджень рослин і виробництва фіторесурсів згідно новітніх напрямків: плантологія та плантономія. "Таврійський науковий вісник. Серія: Сільськогосподарські науки" - наукове фахове видання Херсонського державного аграрно-економічного університету. 2025. Вип. 144. С. 82-87.
5. Ковальчук Р.Л., Вигера С.М., Ключевич М.М., Можарівська І.А. Експертно правовий сервіс і сертифікація виробництва харчових фіторесурсів і продукції. Аграрні інновації. Серія: Меліорація, землеробство, рослинництво. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2025. Вип. 31. С. 75-79.
6. Вигера С. М., Ключевич М. М., Ковальчук Р. Л. Холізм наук і освіти про здоров'я природи, якість харчових ресурсів, технології та їжу. Наукові аспекти збереження та відновлення природних ресурсів в умовах сучасного розвитку суспільства : Наукова монографія. Рига, Латвія : "Baltija Publishing", 2024. С. 561–572.
7. Ключевич М.М., Вигера С.М., Можарівська І.А., Венгер О.В. Трофічні процеси різновидностей гексапод у плантоєкосистемах (фітоценозах). "Таврійський науковий вісник. Серія: Сільськогосподарські науки" - наукове фахове видання Херсонського державного аграрно-економічного університету. 2025. Вип. 143. Частина 1. С. 139-144.
8. Вигера С.М., Ключевич М.М., Можарівська І.А., Венгер О.В. Зміна світогляду щодо вчення про надклас гексаподи із царства тварини. Sciences of Europe The journal is registered and published in Czech Republic, 2025. No 163. P. 4–7.
9. Ключевич М. М., Вигера С. М., Можарівська І. А., Ковальчук Р. Л. Теоретичні аспекти інноваційного світогляду щодо наук про царство рослин. Moderní aspekty vědy: LIII. Díl mezinárodní kolektivní monografie / Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2025. С. 184–194.
10. Вигера С., Ключевич М., Ковальчук Р. Методологія освітніх програм школи філософії їжі та природокористування: навч.-метод. посібник / за наук. редакцією С. Вигери. Київ: ЦП «Компринт», 2024. 137 с.
11. Вигера С. М., Ключевич М. М., Можарівська І. А. Інноваційна методологія покращення харчових фіторесурсів і продовольчої безпеки для мудрої їди. Moderní aspekty vědy: LI. Díl mezinárodní kolektivní monografie / Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2024. P. 143–152.